

REVISORS RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING

Vevelstad kommune

2024

OPPSUMMERING

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering danner grunnlag for kontrollutvalgets arbeid med *plan for forvaltningsrevisjon* og *plan for eierskapskontroll*. Revisors vurderinger er kategorisert i fargene rød, gul og grønn. Rød kategori er områder som revisor vurderer å ha høy risiko og vesentlighet. I denne rapporten er bare rød og gule områder presentert.

Tabellen under oppsummerer revisors risikovurderinger for Vevelstad kommune.

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Arbeidsgiverpolitikk og ledelse	ROS og beredskap
Informasjonssikkerhet	Økonomisk bærekraft
Internkontroll	Selvkost
Helse, miljø og sikkerhet	Barn med særlige behov
Kommunesamarbeid	Omsorgstilbud
Budsjettering og tertialrapportering	Utenforskap
Offentlige anskaffelser	Bruk av tvang
Taushetsplikt og personvern (oppvekst)	Ivaretagelse av flyktninger
Saksbehandling (oppvekst)	Vedlikeholdsetterslep
Tildeling av tjenester	Brann og redning
Klima og miljø	Næring, skog- og landbruk
Planarbeid	Helgeland Kraft AS
Generell eierskapskontroll	

1 INNLEDNING

Kontrollutvalget i Vevelstad kommune skal utarbeide en *plan for forvaltningsrevisjon* (kommunelovens § 23-3 andre ledd) og en *plan for eierskapskontroll* (kommunelovens § 23-4 andre ledd). Revisors risiko- og vesentlighetsanalyse er et innspill til kontrollutvalgets arbeid med disse planene. Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering er en invitasjon til en dialog om risikoområder i kommunen, og bør suppleres med vurderinger fra kommuneorganisasjonen og kontrollutvalget selv. Vurderingen av risiko er basert på sannsynlighet for at noe inntreffer og mulig konsekvens, og disse er påpekt kort i teksten.

Det er lagt vekt på å framstille risikovurderingene på en enkel måte, og risikoer som revisor har funnet uvesentlig er ikke tatt med. Denne risiko- og vesentlighetsvurderingen er sett fra revisors perspektiv, og andre kan ha andre vurderinger basert på sin kunnskap om kommunen.

Revisors risiko- og vesentlighetsvurdering er basert på erfaringer fra revisjonsarbeidet i kommunen, data fra eksterne kilder og årlige kontaktmøter med kommunen.

Rapporten er delt inn i seks områder:

- Kommuneorganisasjon
- Økonomi
- Oppvekst
- Velferd, helse og omsorg
- Teknisk
- Eierskap

Området eierskap handler om kommunens eierstyring generelt og eierstyring av ulike selskaper. Forvaltningsrevisjon i selskaper blir omtalt innenfor de områdene hvor de naturlig hører hjemme. Vertskommunesamarbeid og kommunalt oppgavefelleskap blir beskrevet under kommuneorganisasjon, mens tjenestene som leveres blir omtalt innenfor de enkelte områdene.

2 KOMMUNEORGANISASJONEN

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Arbeidsgiverpolitikk og ledelse	ROS og beredskap
Informasjonssikkerhet	
Internkontroll	
Helse, miljø og sikkerhet	
Kommunesamarbeid	

Arbeidsgiverpolitikk og ledelse

Generelt er det en kamp om arbeidskrafta og kommunen kan oppleve utfordringer med å rekruttere nok og rett kompetanse. Når kommunen ikke klarer å løse rekrutteringsproblemene settes det i verk tiltak som fører til høyere kostnader og mindre stabilitet i bemanningen, eksempelvis bruk av vikarbyråer. En konsekvens av rekrutteringsutfordringene er at kommunen ikke klarer å rekruttere kompetanse som kommunen er pålagt å ha, og mangler kompetanse og kapasitet til å få utført nødvendige tjenester. Turnover og vakanse i viktige stillinger skjer med jevne mellomrom og kan gi konsekvenser i form av manglende kontinuitet og at taus kunnskap i organisasjonen forsvinner.

Vevelstad kommune har de samme utfordringene knyttet til rekruttering som de fleste andre kommuner, og har satt kompetanse som et prioritert område i tida framover.

Informasjonssikkerhet

Sannsynligheten for ondsinnede handlinger mot IKT-systemer er økende i samfunnet. Kommunene er komplekse organisasjoner som er avhengig av IKT på de fleste områder. Hvis IKT-systemet rammes av en hendelse som setter det ut av funksjon, er konsekvensen at kommunens virksomhet blir skadelidende på ulike måter. Økende grad av digitalisering gir effektive løsninger, men det er sannsynlig at bevisstheten omkring IKT-sikkerhet ikke er til stede i hele organisasjonen. IKT-sikkerhet er også relatert til personvernforordningen og håndtering av personopplysninger, eksempelvis med den konsekvens at personopplysninger kommer på avveie. Det er også vurdert som en risiko å ikke alltid være oppdatert på ny kunnskap på området.

Vevelstad kommune har nylig - sammen med fire andre kommuner på Sør-Helgeland - etablert Kystriktet IKT som et kommunalt oppgavefelleskap (KO). Formålet er å samarbeide om IKT-tjenester for at deltakerkommunene skal få utført sine lovpålagte og andre offentlige oppgaver på en kostnadseffektiv og sikker måte. På en annen side kan et slikt samarbeid utgjøre en risiko for at man ikke sikrer god nok kommunikasjonsflyt og opplæring mellom kommune og KO.

ROS og beredskap

Det er viktig at kommunen er forberedt på kriser innenfor alle områder. Sivilbeskyttelsesloven § 14 krever at kommunen skal utarbeide en helhetlig ROS (risiko- og sårbarhetsanalyse) og § 15 sier at det skal utarbeides en beredskapsplan basert på ROS. Kommunen står overfor ulike potensielle utfordringer og hendelser, som det bør tas høyde for i ROS. Det er et krav at beredskapsplanen skal være oppdatert og revideres minimum en gang per år, samt at kommunen skal sørge for at planen jevnlig blir øvet. Loven stiller også krav til beredskapsplanens innhold, blant annet kriseledelse og varslingslister. Ulike utfordringer og hendelser vil også oppstå i framtida. ROS og beredskapsarbeidet er et tiltak for å redusere mulige konsekvenser av hendelser.

Vevelstad kommune utarbeidet overordnet beredskapsplan i 2021. Helhetlig ROS er sist gjennomført i 2020. Revisor er ikke kjent med om det foreligger beredskapsplaner innenfor særlov-områder.

Internkontroll – system og implementering

Formålet med kravet om internkontroll i kommuneloven § 25 -1 er å forebygge og hindre regelverksbrudd, og sikre at regelverksbrudd blir oppdaget og korrigert. Dette krever at kommunedirektøren har et system for internkontroll, som sikrer at tjenestene rapporterer om de faktiske forhold og jevnlig evaluerer og korrigerer egen praksis. Revisor erfarer at flere kommuner ikke har iverksatt et godt internkontrollsystem, noe som øker sannsynligheten for alvorlige konsekvenser for både tjenestemottakerne og kommunen. Bevissthet og kultur for å melde avvik og oppfølging av avvik som grunnlag for læring og forbedring er sentralt i et internkontrollsystem.

Det ble i forbindelse med etterlevelsesrevisjon i 2022 gitt en negativ uttalelse vedrørende etterlevelse av kommunelovens kapittel § 25 Internkontroll. Kommunen har i 2022 gått til innkjøp av internkontrollsystemet Compilo, som også skal brukes til å melde og behandle avvik. Systemet blir i varierende grad brukt av de ulike tjenesteområdene. Lovkravene i kommuneloven når det gjelder en beskrivelse av internkontrollsystemet og skriftlige rutiner og prosedyrer for internkontrollarbeidet i kommunen finnes ikke. Det er heller ikke etablert rutiner for en rapportering av internkontroll og resultat av statlige tilsyn til kommunestyret. Kommunen opplyste i den forbindelse at rapporteringen om internkontroll ble foretatt både i årsberetningen og den årlige årsmeldingen. Revisor kan ikke se at det ble gjort verken med hensyn til internkontroll eller statlige tilsyn. Vevelstad kommune har i samarbeid med Vega kommune søkt om statlige prosjektmidler og skal i gang med et arbeid for å styrke lederkompetansen knyttet til internkontroll.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS), etikk og varsling

Et for høyt sykefravær kan være en risiko i kommunen. Sykefraværet har en kostnad, og en konsekvens er at tjenestene ikke blir bemannet med riktig og tilstrekkelig kompetanse. Sykefraværet kan påvirke kontinuitet, effektivitet og være en belastning for brukere og kollegaer. Det kan medføre at det ikke er nok personell i skolen til å gi spesialundervisning, at saksbehandling blir forsinket og at andre ansatte må jobbe overtid med den belastningen det kan medføre. Helse, miljø og sikkerhet er også et tema knyttet til vold i både oppvekst- og helsesektoren.

Fra media kan man lese at kommunen kan ha utfordringer knyttet til arbeidsmiljøet. Utdrag fra vedtak i kommunestyret i desember 2023 (PS 74/2023) underbygger dette: «*Antallet varsler og arten av de påstander som fremsettes fra ansatte i ulike deler av kommunen, tilsier at det er arbeidsmiljøutfordringer i kommunen*». Vevelstad kommune har i 2022 revidert de etiske retningslinjene.

Kommunesamarbeider og kommunale oppgavefelleskap

Kommuneloven § 19 gir bestemmelser for kommunalt oppgavefelleskap, som fra 2024 kan være et alternativ til tidligere § 27-samarbeid. Det er en sannsynlighet for at organisatoriske løsninger som blir valgt i denne overgangen ikke blir hensiktsmessig og kan gi utilsiktede virkninger. Kommunalt oppgavefelleskap er lite lovregulert, noe som gjør at de enkelte samarbeidene selv må identifisere de forholdene som er viktig å avklare ved etablering.

Konsekvensen av organisatoriske endringer i kommunesamarbeid kan være at ansvaret for tjenester blir uklart. Det kan også være uklart hvordan samarbeidet styres og hvordan den økonomiske fordelingen mellom kommunene blir i praksis. En annen konsekvens er at avstanden til tjenesten kan øke, og at kommunen ikke får tilstrekkelig kunnskap om tjenestene for å vurdere om de er tilfredsstillende. Tjenestene kan også utvikle seg i en retning som den enkelte samarbeidskommune ikke ønsker eller er tjent med. Det er en risiko for at samarbeidsavtalene ikke er tilstrekkelige for blant annet å følge opp internkontrollansvaret og om samarbeidet virkelig dekker det behovet som var tenkt.

Nivi Analyse har utarbeidet en oversikt¹ som viser at Vevelstad har 35 ulike interkommunale samarbeid med ulike samarbeidsmodeller i 2020. I ingen av disse samarbeidene ivaretar Vevelstad vertskommunerollen. En dårligere styring av kostnadene fra kommunen sin side kan være en risiko med et så stort omfang av samarbeid. Det vil også være nødvendig å endre organisatorisk løsning i flere av disse samarbeidende fra 2024.

---

¹ [Nordland fylke 2020](#)

3 ØKONOMI

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Budsjettering og tertialrapportering	Økonomisk bærekraft
Offentlige anskaffelser	Selvkost

Økonomisk bærekraft

En bærekraftig økonomi innebærer at Vevelstad kommune må ha evne til å holde stabil tjenesteproduksjon over tid. Denne evnen kan måles gjennom størrelsen på kommunens netto driftsresultat, lånegjeld og disposisjonsfond. Driftsresultatet viser om kommunen klarer å frigjøre driftsmidler til investeringsformål, og dermed om det er mulig å fornye bygninger og anlegg uten at lånegjelden øker mer enn inntektene. I motsatt fall må en økende andel av inntektene brukes til å betjene gjelden i stedet for å gå til tjenesteyting. Konsekvensene blir dermed selvforsterkende, og før eller siden må kommunen kutte på bevilgninger til tjenesteproduksjon. Samtidig øker risikoen for at en høyere rente får store økonomiske konsekvenser.

Kommunene er pålagt å fastsette finansielle måltall å styre etter. Risikoen for å komme i et økonomisk uføre kan reduseres ved å fastsette tydelige og konkrete regler for hvordan kommunedirektør og kommunestyre skal forholde seg til de vedtatte måltallene når økonomiplanen skal behandles.

Endringer i folketall og demografi, påvirker både rammetilskudd og skatteinntekter, og vil få konsekvenser for fremtidens inntekter og aktivitetsnivå. Statsforvalteren har i 2023 sendt brev knyttet til bruk av disposisjonsfond i Vevelstad kommune, og tydeliggjør at praksisen ikke er bærekraftig. Kommunen har i stor grad gjort seg avhengig av inntekter gjennom havbruksfondet.

Offentlige anskaffelser

Regelverket omkring offentlige anskaffelser er komplisert, og det er sannsynlig at det oppstår feil. Klagenemnda for offentlige anskaffelser kan bøtelegge når det gjøres feil. Feil tildelinger kan også føre til dyre rettssaker, negativ omtale og prosjekter som må utsettes fordi det må gjennomføres ny konkurranse. Feil i offentlige anskaffelser har også konsekvenser for tilbydere som ikke får oppdrag fordi at regelverket ikke følges.

Vevelstad kommune er ikke tilknyttet noe innkjøps samarbeid. Lov om offentlige anskaffelser er gjenstand for etterlevelserevisjon for 2023. Revisor har sendt brev til kommunen om det i januar 2024.

Budsjettering og tertialrapportering

Det kan være risiko forbundet med budsjettering og tertialrapportering. Det er konkrete krav til hvordan budsjettet skal utarbeides, men det gjøres også subjektive vurderinger om måltall og budsjettpremisser, og oppfølgingen av disse som kunne vært bedre omtalt. Det er en sannsynlighet for at måltall og budsjettpremisser er uklare med den konsekvensen at de er vanskelig å styre etter. Presentasjonen av tertialrapportene som styringsverktøy har et forbedringspotensial.

Med utgangspunkt i revisors observasjoner knyttet til budsjettprosessen for budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027, kan det være relevant å stille spørsmål om prosessen bør forbedres.

Selvkost

Flere tjenesteområder i kommunen har gebyrbelagte tjenester hvor gebyret skal være til selvkost. Regelverket er komplisert, og det er sannsynlig at det kan oppstå feilføringer mellom selvkostområder og andre områder i kommunen. Det er også en sannsynlighet for feil i beregningen av kapitalkostnader. Konsekvensene av feil i selvkostberegningene er at enten kommunen eller innbyggerne må betale for den andre, eller at dagens abonnenter betaler for framtiden abonnenter eller motsatt. På flere områder øker gebyrene som følge av økt selvkost, fordi eksempelvis vedlikeholdet av vann- og avløpsnett ikke er fulgt opp.

I Vevelstad kommune kan gebyrer for vann og avløp knyttet til oppdrettsanlegget være et område som ikke full ut er avklart.

4 OPPVEKST

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Taushetsplikt og personvern	Barn med særlige behov
Saksbehandling	

Barn med særlige behov

Barn med særlige behov skiller seg fra den ordinære elevmassen ved at de ikke får tilstrekkelig utbytte av den ordinære opplæringen. Det er en sannsynlighet for at barn med særlige behov ikke fanges opp tidlig og får den oppfølgingen de trenger. Manglende oppfølging kan gi konsekvenser for det enkelt barn sin videre utvikling og muligheter videre i livet. Kommunen kan også bli stilt til ansvar for ikke å ha gitt tilstrekkelig opplæring.

Taushetsplikt og personvern

Revisor erfarer at flere kommuner ønsker å øke det tverrfaglige samarbeidet rundt barn i kommunen. Dette kan øke sannsynligheten for at personvern og taushetsplikt ikke blir ivaretatt. Tydelige retningslinjer og rutiner for ivaretagelse av personvern og taushetsplikt er viktig for å redusere konsekvenser som kan oppstå som følge av tverrfaglig samarbeid. Brudd på personvern og taushetsplikt kan få store konsekvenser for den enkelte person og økonomiske og omdømmemessige konsekvenser for kommunen.

En liten kommune som Vevelstad vil kunne ha større risiko for at reglene omkring personvern blir brutt. Datatilsynet sin gjennomgang² viser at det i små kommuner kan være utfordrende å ivareta personvernet, selv om kommunen forvalter mange personopplysninger om innbyggerne.

Saksbehandling

Minimumskravene til enkeltvedtak i forvaltningsloven er ikke tilstrekkelig for å ivareta saksbehandling med fokus på barnets beste. Vurderingene om barnets beste, kan bli basert på omgivelsene rundt og ikke barnets stemme. Konsekvensen kan være mangelfullt beslutningsgrunnlag som fører til feil beslutning og feil tiltak. Myndigheten til å fatte enkeltvedtak kan være delegert til rektor eller styrer i barnehage, og delegering må alltid være forsvarlig med tanke på nødvendig kompetanse og kapasitet.

---

² [Mange gode ideer til bedre personvern | Datatilsynet](#)

5 VELFERD, HELSE OG OMSORG

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Tildeling av tjenester	Omsorgstilbud
	Utenforskap
	Bruk av tvang
	Ivaretagelse av flyktninger

Omsorgstilbud

Å opprettholde et godt og stabilt omsorgstilbud for alle som har behov er en generell utfordring i de fleste kommuner. Antallet eldre øker framover, og mange av disse kan bli rammet av demenssykdom. Kommunene er i ulik grad forberedt på dette. Det krever blant annet tilrettelegging med ulike boformer, dagaktivitetstilbud, og spesialkompetanse hos ansatte. Det er sannsynlig at kvaliteten i demensomsorgen både innen hjemmetjeneste og institusjon blir utfordret. Utfordringene er knyttet til å ivareta ulike behov, grader og typer av demenssykdom samt bruk av tvang. Konsekvensen er at brukerne ikke får tilstrekkelige tjenester som er tilpasset deres livssituasjon og for kommunen kan konsekvensen være at ressursene brukes lite effektivt. I Vevelstad kommune er man på vei til å få på plass et demensteam med fagpersonell fra sykehjem og hjemmetjeneste og samarbeid med fastlege.

Utenforskap (tverrsektoriell risiko)

Flere og flere faller utenfor i samfunnet, og det er sannsynlig at kommunen ikke klarer å være i forkant og jobbe forebyggende. Det er blant annet et økende behov for psykisk helsehjelp. Det er økt sannsynlighet for fattigdom blant barn og voksne, herav flere som har behov for sosialhjelp. Mangel på boliger for vanskeligstilte og økte priser på leiemarkedet rammer også mange av de som faller utenfor utdanning og arbeidsliv. Utenforskap kan medføre mange ulike konsekvenser, eksempelvis kommunens ansvar for sosialhjelp, men også konsekvenser i form av uro i lokalmiljøet og kriminalitet, samt den enkeltes muligheter i samfunnet. På dette kan kultur, idrett og frivilligheten være et bidrag for å redusere sannsynligheten for at noen faller utenfor.

Tildeling av tjenester

Det er sannsynlig at brukere av helse- og velferdstjenester ikke får den hjelp de har krav på, og at innbyggernes forventninger overgår tilbudet kommunen kan gi. Rett bemanning bør være på rett plass, tilsvarende riktig bruk av kompetanse ut fra behovet. Tildeling av tjenester berører problematikk rundt utskrivningsklare pasienter og mottaksmuligheter i kommunene samt arbeidsfordelingen mellom spesialhelsetjenesten og kommunen. Kartlegging for å fastsette rett nivå på tjenestene og individuell tilpasning av tjenester er viktig for å kunne gi riktige

tjenester. En konsekvens av spesielt systematiske feil i tildelingene er at brukerne ikke får det tilbudet de har krav på, som i neste omgang kan gi dårligere livskvalitet.

Et tilsyn fra 2023 viser at Vevelstad kommune ikke sikrer systematisk oppfølging av beboere ved sykehjemmet og brukere av hjemmetjenesten. I en forvaltningsrevisjon fra 2023 om saksbehandling av pleie og omsorgstjenester anbefaler revisor oppfølgingspunkter når det kommer til vedtak om helse- og omsorgstjenester.

Per februar 2024 kan det tyde på at fortsatt er innbyggere som ikke har fått enkeltvedtak. Revisor vurderer at per februar 2024 er det usikkerhet om alle beboerne med langtidsplass ved sykehjemmet har fått enkeltvedtak, og om alle beboerne på sykehjemmet betaler til kommunene i henhold til vederlagsforskriften.

Bruk av tvang

Tilsynsrapporter har avdekket mangelfull lovanvendelse i norske kommuner, noe som er alvorlig både for pasienter og helsepersonell. Tvang forekommer relativt hyppig innenfor helsetjenestene, og det skal fattes vedtak ved bruk av tvang. Tvang uten vedtak blir ofte begrunnet i pasientens, medpasienters eller ansattes beste. En konsekvens av manglende vedtak er at vurderingen bak bruk av tvang ikke blir dokumentert og i verste fall ikke blir gjort. Dette kan videre gi grobunn for en praksis med økende bruk av tvang:

Ivaretagelse av flyktninger

De siste årene har kommunen tatt imot et økende antall flyktninger. Kvalifisering av flyktninger til jobb og utdanning er viktig for å unngå utenforskap. Integreringsloven skiller mellom grupperinger av flyktninger og det er egne regler for ukrainske flyktninger med andre krav. Dette kompliserer arbeidet for de som skal ivareta arbeidet med introduksjon og opplæring. Det er ekstra press på tjenester innen helse- og velferd på grunn av mottak av høyt antall ukrainske flyktninger i 2022 og senere. Utleiemarkedet tømmes for boliger og prisene i privatmarkedet øker. Det er et spørsmål om integreringstilskuddet er tilstrekkelig og om det brukes på rett måte for å ivareta flyktningene. Hvis kommunen ikke lykkes med integrering av flyktninger kan de ende opp som sosialmottakere i stedet for å bidra som skattebetalere.

6 TEKNISK

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Klima og miljø	Vedlikeholdsetterslep
Planarbeid	Brann og redning
	Næring, skog- og landbruk

Klima og miljø

Klima og miljø gir kommunen ulike utfordringer innenfor teknisk sektor, eksempelvis utfordringer som følge av ekstremvær. Det kan være ulik vektning av klima- og miljøhensyn, samt potensiale for motstrid mellom ulike hensyn som klima- og miljø, samiske rettigheter, jordvern og behovet for samfunnsutvikling. Klima- og miljøplanleggingen har innvirkning på annet planverk og har betydning for sektorovergrepene forvaltning, blant annet i arealplanlegging, beredskap knyttet til infrastruktur, vann- og avløpsforvaltning og drift og vedlikehold av kommunal eiendom. Kommunen kan bli stilt til ansvar dersom klima- og miljøhensyn ikke blir hensyntatt blant annet i arealplanlegging og byggesaksbehandling. Bærekraftsmålene stiller krav til kommunene på mange områder, eksempelvis materialgjenvinning, omstilling i næringslivet og håndtering av et mer utfordrende klima. I sum betyr det at området blir vurdert med høy risiko.

Planarbeid

Planprosessene driver de kommunale tjenestene fremover, og gir rammene for kommunens samfunns-, areal- og næringsutvikling. Planarbeidet utfordrer dynamikken mellom regelverk, statlige føringer og forholdet til det lokale handlingsrommet. Målsettinger i planverket er ofte lite konkrete, målbare og tidsbestemte, noe som gjør det vanskelig å evaluere måloppnåelsen. Ivaretagelse av bærekraftsmål i planarbeidet er viktig, og fordrer god tverrsektoriell samhandling. Manglende oppdatering av planverket, eksempelvis planstrategi, samfunnsplan og arealplan får konsekvenser for tiltakshavere og saksbehandlingen i kommunen. Eldre og utdaterte areal- og reguleringsplaner fører til et økt antall dispensasjonssøknader, noe som i sin tur øker den kommunale ressursbruken og fører til lengre saksbehandlingstider. Administrasjon og politikk kan vekte hensyn ulikt i spørsmålet om dispensasjoner, noe som både kan føre til at tilnærmet like saker får ulike utfall og at beslutningen skaper presedens for nye saker.

Vevelstad kommune har et etterslep på flere områder innenfor planarbeidet, og det er nå startet et arbeid med å kartlegge planverket. Det er usikkert når dette arbeidet blir ferdig.

Vedlikeholdsetterslep

Kommuner mangler ofte gode systemer for vedlikehold når det kommer til vann og avløp, eiendomsforvaltning og samferdsel. Vedlikeholdsetterslepet på disse områdene er i dag omfattende og har konsekvenser for helse, miljø og sikkerhet. En stor bygningsmasse og mye veg som skal vedlikeholdes belaster kommunens økonomi. Vevelstad kommune har vedlikeholdsetterslep, både innenfor kommunale bygg, vann og avløp. Alle innbyggere i kommunen skal motta trygt og godt vann, noe som stiller krav til distribusjonsnettet, kontroll av vannkilder/høydebasseng og behovet for en reservevannkilde. Svikter tilførselen av trygt vann kan det få konsekvenser for liv og helse. Hovedutfordringene for avløp er relatert til ledningsnettet, rensing og overvannsproblematikk. Konsekvensene av svikt i avløpssystemet er forurensning.

Ifølge budsjettokumentene for 2024, eier og drifter Vevelstad kommune tre havner som trenger regelmessig vedlikehold. Dette er ikke en lovpålagt kommunal oppgave. Det er tatt initiativ til å utrede alternativer til kommunalt eierskap og drift.

Brann og redning

Brann og redning har ansvar for å ivareta både forebyggende og akutte oppgaver, som krever tilstrekkelig internkontroll, rutiner for forebyggende arbeid (feiing og branntilsyn), HMS og kompetanseheving. Blant annet er det behov for oppdatert kompetanse på slukking av elektriske fremkomstmidler som elbiler, el-ferjer og til helserelaterte utrykninger. Konsekvenser av svikt innenfor brann og redning kan være stor i forhold til at liv og verdier ikke blir tilstrekkelig sikret. Det er også knyttet usikkerhet til konsekvensene av en rettskraftig dom fra Møre og Romsdal tingrett om lovligheten av å fastsette sjablongmessig feieavgift for hytter.

Næring, skogbruk og landbruk

Kommunen har ansvar etter lovverk som regulerer næringsvirksomhet, herunder jordbruk og skogbruk. Interessekonflikter mellom jordvern og utbygging og i den sammenheng også miljøhensyn er sannsynlig. Slik interessekonflikter må kommunen håndtere, og ulike utfall har ulike konsekvenser for videre utvikling. Klima- og miljøutfordringer og den risikoen det innebærer både for næringsvirksomhet og som en konsekvens av næringsvirksomhet er problemstillinger som kommunen blir stilt overfor. Kommunen har ansvar for saksbehandling på ulike områder og det kan skje saksbehandlingsfeil eller manglende oppfølging av saker, eksempelvis innenfor konsesjonsbehandling.

Næringssjefen i kommunen sluttet høsten 2023, og stillingen blir ikke lyst ut på nytt. Oppgavene skal fordeles i organisasjonen. Det er et pågående omstillingsprosjekt i kommunen, som det er valgt en ny styringsgruppe til. Kommunen har nylig vedtatt å delta i felles landbruksadministrasjon for Sør-Helgeland.

7 EIERSTYRING

HØY RISIKO	MODERAT RISIKO
Generell eierskapskontroll	Helgeland Kraft AS (konsern)

Vevelstad kommune har eierinteresser i følgende selskaper (kommunale oppgavefelleskap er ikke tatt med her):

- Vevelstad Eiendomsselskap AS (100 % eierandel)
- Helgeland Kraft AS (1,2 % eierandel)
- Horn Gass AS (11 % eierandel)
- Helgeland industrier AS HIAS (2,48 % eierandel)
- Visit Helgeland AS (2,79 % eierandel)
- Søndre Helgeland Miljøverk IKS (1 % eierandel)

Generell eierskapskontroll

Kommunen har eierinteresser i ulike selskaper, og kommunale tjenester blir ivaretatt i noen av disse. Dette gjør at kommunen bør være tettere på disse selskapene for å følge opp eierskapet i forhold til kommunens forventninger og at kommunen er aktiv i eierstyringen. Når kommunen både kjøper tjenester fra selskaper og samtidig eier selskapet, kan det være en risiko for at disse rollene blandes.

Det kan være risiko knyttet til organisering og styring med de kommunale tjenestene. Flere kommuner velger å delta i interkommunale samarbeid for å nyttiggjøre seg stordriftsfordeler, dette utfordrer igjen kommunen på god eierstyring.

Helgeland Kraft AS (konsern)

Konsernorganisering innebærer at det oppstår et holdingselskap mellom kommunen som eier og de selskapene hvor virksomheten skjer. Dette har betydning for kommunens muligheter til å utøve eierstyring. Et konsern består av flere aksjeselskaper som i utgangspunktet er selvstendige enheter, men som er bundet sammen gjennom eierskap. Revisor erfarer at det i flere sammenhenger er lite fokus på forhold omkring eierskapet når det dannes konsern og dette medfører en risiko for eksempelvis inhabilitet, dårlig informasjonsflyt og lite bevissthet omkring styringsmuligheter. Risikovurderingen aktualiserer først og fremst en eierskapskontroll. Helgeland kraft AS er et konsernselskap.